

Ronald Dworkin-en *The Forum of Principle*¹

BENGOETXEA CABALLERO, Joxerramon*

Ronald Dworkin iusfilosofo anglofono garaikideen artean ezagunena da. New York eta Oxford unibertsitateetan Zuzenbidearen filosofiako irakasle izan da orain arte, Oxforden H.L.A. Hart ezagunaren katedra bereganatu zuen Dworkinek Hart-en tesiak gogor kritikatu zituelarik. Dworkinen lan ezagunenak, laurogeigarren hamarkadan argitaratuak, honakoak dira: *Taking Rights Seriously* (Eskubideak Serioski Hartuta) eta *Law's Empire* (Zuzenbidearen Erresuma). Biak *best seller* izatera iritsi dira munduan zehar eta hizkuntza askotara itzuliak izan dira.

Dworkinen arrakasta, ene ustez, bere bi bertutetan datza. Alde batetik estilo eramangarria du, polemika piztu eta bultzatzen duena, bere buruarekin etengabe argudiatuz, Platon-en tradizioan eta bere teoriak beti adibideetatik hasita eraikitzen dituena, kasuen eztabaidatik hain zuzen ere. Estilo berezia du, literatura-kritika eta filosofia politikoa konbinatzen dituena. Estilo irekia eta azkarraz, polemikarako grinaz eta teoriak beti kasuetatik eraikiz, Dworkin jende askorengana heltzen da, eta beraz Zuzenbidearen teoria eta filosofia hedatzearen alde gehien egin duen autorea da. Bere idatziak *New York Review of Books* ospetsuan publiko zabal batengana iritsi dira, eta politikoki Dworkin liberal tradizio amerikarrean kokatu delako berezia izan da bere ospea. Bestalde, teoria erakargarria proposatu du, Zuzenbidea politikatik oso gertu kokatzen duena.

Dworkinen teoriak berebiziko garrantzia ematen die printzipioei. Hain zuzen ere Harten positibismoari egiten dion kritika nagusia erregelei bakarrik begiratu izana da. Dworkinek printzipioen izaera berezia azpimarratzen du, eta hauen atzean eta oinarrian jardunean dagoen teoria politiko edo moralitate politikoa (*political morality*). *Taking Rights Seriously* liburuan printzipioak eta erregelak bereizten dira alde batetik, eta eskubideak eta politikak bestetik. Erregelak agortzen badira edo ez badute emaitza jakinik aurreikusten, hortxe daude printzipioak epaileen eskura, pertsonen eskubideak babestearren. Eskubideen tesia (*the rights' thesis*) da liburuaren muina: gobernu-ekintzek eta legegintzak helburu politiko jakin batzuk betetzen dituzte (*policy*) ongizate komuna ziurtatzearen, baina ezin dute ongizate hura pertsonen eskubideak ezabatuz lortu; hortxe daude *policy* delakoaren mugak: eskubideetan. Honen ondorioz, diskrezioa mugatua izanen da Zuzenbidean: arau juridiko batek ez badu auzi juridikoa guztiz erabakitzen, epaileak ezin du ezein erabakirik hartu, epaileak eskubideak errespetatu behar dituelako.

1. 56 *New York University Law Review*, 1981. Artikulu hau liburu batean ere argitaratu zen: DWORKIN, Ronald. *A Matter of Principle*, Oxford: Oxford University Press, 1985; 33-71 orr.

* Joxerramon Bengoetxeak Filosofia eta Zuzenbidea ikasi zituen Euskal Herriko Unibertsitatean, eta bigarrenari dagokionez, 1990ean Edinburgoko Unibertsitatean egin zuen doktoradutza. EHUko Zuzenbidearen Filosofiako irakaslea, Europar Komunitateetako Justizia Auzitegiko letradu izan zen bost urtetan zehar (1993-98), eta une honetan Eusko Jaurlaritzako Lan eta Gizarte Segurantzako sailburuordea da. Argitaratu dituen lan gehienak Zuzenbidearen Teoria, Zuzenbide Komunitarioa eta Filosofia Politikoa buruzkoak dira.

Harten tesian diskrezioak pisu handiagoa zeukan: erregela batek ez badu auzirako erantzun jakinik aurreikusten, orduan epailearen diskrezio eremua nahiko zabala da. Hortxe sartu da Dworkin ezetz esateko, Estatu Batuetako Auzitegi Gorenak Konstituzioaren arabera praktikatzen duen kontrola, *judicial review* delakoa, Konstituzioak eta honen interpretaziorako landu diren teoria politikoez gidatzen dutela.

Law's Empire liburuan Zuzenbidearen kontzeptua lantzen da: gobernu-indarra edo botere publikoa aurreko erabaki politikoetatik datozen eskubideek nola mugatzen duten, horixe da Zuzenbidea. Kontzeptu honen adierazpen edo kontzepzio onena, Dworkinen ustez, Zuzenbidea koherentzia edo osotasun bezala ulertzea da: botere publikoaren mugak Zuzenbidearen beraren eta Konstituzioaren oinarrian dagoen moralitate politikoak, pertsonen eskubideek, markatzen dituzte. Azken batean, kasu edo auzi zailtan –non zuzenbidezko erregela zehatzek emaitza garbirik hornitzen ez duten– mugatua da epaileen diskrezioa: badago erantzun zuzen bat (*one right answer*), alegia, pertsonen eskubideak aintzakotzat hartzen dituen. Eta bi eskubide ezberdin lehian sartzen badira, orduan Konstituzioarekiko koherenteena den teoria politikoak esango du zein den erabaki zuzen hori. Eta Konstituzioarekiko koherentea den teoria politikoak aztertuko ditu Konstituzioaren arabera aurretik hartu diren erabakiak –batez ere Auzitegi Gorenarenak– eta horiek oinarritzen diren teoria politikoak. Teoria edo kontzepzio ezberdinak sartuko dira lehian, baina guztiak saiaturako dira Konstituzioaren interpretaziorik egokiena hornitzen.

Alta, teoria politikorik egokiena zein den jakitea ez da erraza. Horretarako jakintsua izan behar da. Dworkinek horretarako hipotesi metodologiko bat proposatzen digu, alegia, super-epailearena. Bere ustez Herkules moduko epaile edo interpretea behar da kasu zailtan moralitate politikoaren teoria egokiena oinarri duen erantzun zuzen bakarra zein den jakiteko, baina egon, badago erantzun hura nonbait eta Herkules ez diren hezur-haragizko epaileek horri buruz eztabaidatuko dute, beren ustez edo beren interpretazioaren arabera egokiena den teoria politikoan oinarrituko den erantzun egokiena pertsonen eskubideak benetan babesten dituen delarik.

The Forum of Principle, Dworkinen bi liburu nagusien artean kokatzen da nolabait; trantsizioko lana du. Lan honetan agertzen dira geroxeago, urte batzuk beranduago, Dworkinek landuko dituen ideiak. Artikulu honetan gure autorea bi teoria edo tradizioekin lehiatzen da: konstituziogileen jatorrizko asmoa bilatzen duen korrontearekin alde batetik eta demokraziaren teoria prozesalistarekin bestaldetik. Abiapuntua zera da: epaileak eta Konstituzioaren interpreteak kasu zail baten aurrean aurkitzen direnean, non Konstituzioak auzia edo kasua erabakitzeko erantzun jakinik hornitzen ez duen, bi aukera nagusi daukate: jatorrizko asmoa edo demokrazia prozesuaren zaintza. Lehenak uste du Konstituzioaren esanahia, kasu zail batean, jakiterik badagoela Konstituzioa egin zutenen benetako asmoa bilatzen badugu. Bigarrenak dio epaileek ez dutela garbi ez dagoen esanahirik bilatu behar, hori politikaren esku utzi behar dutela: gehiengoak esango du unez unez zer erabaki behar den, eta epailegoak kontrola dezakeen gauza bakarra da ea botere-politikak erabaki horiek hartzeko forma edo beharrezko prozesu guztiak errespetatu dituen ala ez.

Aukera hauek zimarkuak dira Dworkinen ustez. Hobe da epaileak bere iritzia araberako erabakia ematea; ez nolana erabakia, baizik eta pertsonen eskubideak aintzakotzat joko dituen. Azken finean, epaileak Konstituzioaren teoria onenaren arabera erabaki behar du kasu zail batean Konstituzioa nola interpretatu behar den, nork zein eskubide duen eta noren eskubideak babestu behar diren. Beste bi aukerek objektibotasun pretentsioa dute, baina funtsean interpretearen borondatea ezkututzen da pretentsio horren atzetik. Asmo konstituzionalari dagokionez, “judges cannot discover the Framers’ intention without adopting one conception of constitutional intention, without making decisions of political morality”², eta prozesu demokratikoari buruz: “the only acceptable version of “process” theory itself makes the correct process –the process the Court must protect– depend on deciding what rights people do or do not have”³. Bi irtenbide faltsu hauen ordean, Dworkinek *judicial review* edo auzitegien konstituziotasun kontrolaren abantailak goraipatzen ditu: “we have an institution [judicial review] that calls some issues from the battleground of power politics to the forum of principle. It holds out the promise that the deepest, most fundamental conflicts between individual and society will once, someplace, finally, become questions of justice. I do not call that religion or prophecy. I call it law”⁴.

2. “Epaileek ezin dute Konstituziogileen asmoa aurkitu asmo konstituzionalari buruzko teoriarik erabili gabe, moralitate politikoari buruzko erabakirik hartu gabe”.
3. “«Prozesuaren» teoriaren bertsio onargarri bakarrak baldintza bat ezartzen dio prozesu zuzenari –Auzitegiak babestu beharreko prozesuari–: jendeak zein eskubide dauzkan edo ez dauzkan erabakitzea”.
4. “Badugu arazo batzuk botere-politikaren guda-zelaitik hartu eta printzipioen eremura daramatzen instituzio bat. Eta instituzio honek zera agintzen digu: gizabanakoaren eta gizartearen arteko gatazkarik sakon eta funtsezkoenak noizbait eta nonbait, azkenean justiziari buruzko arazo bilakatuko direla. Nik horri ez diot profetia deitzen, ezta erlijio ere. Zuzenbidea deitzen diot”.

Dworkinen kritika egin nahi izan dutenek zera arbuiatu diote: berak aurkezten digun Zuzenbidearen irudia ez dela erreala, Auzitegi Gorenari bakarrik begiratzen diola, baina hara kasu nagusiak bakarrik iristen direla. Zuzenbidean eztabaidatzen diren kasu gehienetan ez da eskubideen inguruko horrelako eztabaidarik sortzen. Honi baten batek *high courtitis* gaitza deitu dio. Bestalde, Dworkinek erabiltzen dituen erreferentziak literatura anglofonora eta estatubatuarrera mugatzen direla, bere kezka kultura eta gizarte jakin baten kezka direla, baina ez teoria orokor batek lan ditzakeenak. Bestalde, erasotzen dituen teoria edo iritziak ez direla benetakoak izaten, Dworkinek exajeratu egiten dituela. Inor gutxik eusten dio berak azaldutako iritziari. Gehiegikeriaraino daramatza erasotu nahi dituen posizioak, gero berea hobeki goraiatu ahal izateko. Azkenik, esan beharra dago Dworkinek barneko ikuspegia, parte-hartzailearena, bereganatzen duela, ikuspegi hermeneutikoari eutsiz. Bere teoriak bi gauza lortu nahi ditu aldi berean: Zuzenbidearen aplikazioa nolakoa den azaldu eta nolakoa izan behar duen agindu. Tradizio amerikarrean oinarritzen da, hortik onena hartu eta arauaren mailara igotzeko. Ez da kanpoko kritikarik egiten, Zuzenbidea ezin delako, bere ustez, zientziak aztertzen dituen aztergai neutralak bezala arakatu.